

ВПЛИВ МЕДІАТУРНИРУ НА РІВЕНЬ ІНФО-МЕДІЙНОЇ ГРАМОТНОСТІ УЧНІВ

Марина ЯЧМЕНИК ✉

Сумський державний педагогічний університет імені А.С. Макаренка, Україна
jachmenyk.m@gmail.com
<https://orcid.org/0000-0003-3547-046X>

АНОТАЦІЯ

Постановка проблеми. В умовах військової агресії та гібридної війни надзвичайно важливим є формування критичного мислення молоді для боротьби з дезінформацією. Тому набуває актуальності інфо-медійна грамотність як важлива особистісна характеристика кожного члена українського суспільства. Аналіз українських наукових джерел засвідчив, що недостатньо уваги надається формуванню інфо-медійної грамотності молоді у позанавчальній діяльності, однією із сучасних форм якої є медіатурнір. Тому метою дослідження є обґрунтування позитивного впливу медіатурніру на формування інфо-медійної грамотності учнів.

Матеріали і методи. Для підтвердження ефективності Медіатурніру використано опитування, результати якого опрацьовано за критерієм знаків. Загальна кількість учасників 50. Статистичний аналіз здійснено на 15 варіантах відповідей.

Результати. Описано етапи турніру (написання мотиваційного листа; навчальні тренінги Баркемп «Онлайн-інструменти», майстерня «Інструменти медіаграмотності під час вивчення літературних творів», воркшоп «Формування навичок оцінки та інтерпретації медійної інформації», тренінг «Мовна медіамайстерня», презентація власних медіарозробок). Підтверджено статистично, що медіатурнір позитивно впливає на розвиток інфомедійної грамотності молоді, яку характеризують медіаграмотність, критичне мислення, соціальна толерантність, факт-чекінг, інформаційна грамотність, цифрова безпека, візуальна грамотність, креативність.

Висновки. За допомогою дискусійних методів навчання та допоміжних віртуальних засобів формуються уміння аналізувати медіатексти, а робота з контентом різного формату сприяє розвитку критичного мислення учнів. Водночас виявлено відсутність цілеспрямованої політики формування інфомедійної грамотності учнів в школах. Турнір як форма освітньої діяльності виявилася ефективною, а тому може надалі використовуватися для розвитку медіаграмотності молоді.

КЛЮЧОВІ СЛОВА: інфомедійна грамотність; медіаграмотність; медіаосвіта; цифрові навички; медіатурнір; старша школа.

THE IMPACT OF THE MEDIA TOURNAMENT ON THE STUDENTS' INFORMATION AND MEDIA LITERACY LEVEL

Марына YACHMENYK ✉

Sumy State Pedagogical University named after A.S. Makarenko, Ukraine
jachmenyk.m@gmail.com
<https://orcid.org/0000-0003-3547-046X>

ABSTRACT

Formulation of the problem. In the context of military aggression and hybrid warfare, it is essential to form young people's critical thinking to combat disinformation. Therefore, info-media literacy is gaining relevance as an important personal characteristic of every member of Ukrainian society.

Для цитування:	Ячменик М. Вплив медіатурніру на рівень інфо-медійної грамотності учнів. <i>Фізико-математична освіта</i> , 2024. Том 39. № 2. С. 68-74. DOI: 10.31110/fmo2024.v39i2-09
	Ячменик, М. (2024). Вплив медіатурніру на рівень інфо-медійної грамотності учнів. <i>Фізико-математична освіта</i> , 39(2), 68-74. https://doi.org/10.31110/fmo2024.v39i2-09
For citation:	Yachmenyk, M. (2024). The impact of the media tournament on the students' information and media literacy level. <i>Physical and Mathematical Education</i> , 39(2), 68-74. https://doi.org/10.31110/fmo2024.v39i2-09
	Yachmenyk, M. (2024). Vplyv mediaturnyru na riven info-mediinoi hramotnosti uchniv [The impact of the media tournament on the students' information and media literacy level]. <i>Fizyko-matematychna osvita – Physical and Mathematical Education</i> , 39(2), 68-74. https://doi.org/10.31110/fmo2024.v39i2-09

The analysis of Ukrainian scientific sources has shown that more attention should be paid to the formation of info-media literacy of young people in extracurricular activities, one of the modern forms of which is a media tournament. Therefore, the study aims to substantiate the media tournament's positive impact on the students' information-media literacy level.

Materials and methods. To confirm the effectiveness of the Media Tournament, we used a survey. The survey results were processed according to the criterion of signs (non-parameter criterion). The total number of participants is 50. Statistical analysis was carried out on 15 answer options.

Results. We described the stages of the tournament (writing a motivation letter; training BarCamp "Online Tools," workshop "Media Literacy Tools in the Study of Literary Works," the workshop "Formation of skills for evaluating and interpreting media information," training "Language Media Workshop," presentation of own media developments). The statistical analysis is confirmed that the media tournament positively affects young people's information and media literacy, characterized by media literacy, critical thinking, social tolerance, fact-checking, information literacy, digital security, visual literacy, and creativity.

Conclusions. Discussion teaching methods and auxiliary virtual tools develop the student's ability to analyze media texts formed and work with the content of various formats, contributing to developing students' critical thinking at the same time. Also, we constellated the lack of a purposeful policy for creating information and media literacy for school students. The tournament proved effective as an educational activity and can, therefore, be used to develop media literacy among young people.

KEYWORDS: *info-media literacy; media literacy; media education; digital skills; media tournament; high school students.*

ВСТУП

У Концепції впровадження медіосвіти в Україні наголошується на розвитку медіаосвіти як фундаментальної складової інформаційної безпеки держави (MediaSapiens, 2016). Після повномасштабного російського вторгнення українське суспільство потребує громадян зі стійким імунітетом до маніпуляцій та пропаганди. Актуальною є потреба у розвитку умінь орієнтуватися в інформаційних загрозах, аналізувати ризики, що надходять зовні. Надзвичайно важливим є формування критичного мислення молоді для боротьби з дезінформацією. Відтак набуває актуальності інфо-медійна грамотність як важлива особистісна характеристика кожного члена українського суспільства.

Аналіз актуальних досліджень. Розроблена фахівцями ЮНЕСКО сучасна стратегія «Медіаінформаційна грамотність» – МІГ (media and information literacy – MIL) – позначає комбінований набір знань і вмінь, необхідних сьогодні для життя і роботи особистості у сучасному суспільстві (<https://www.unesco.org/en/media-information-literacy>). Її основні компоненти подано на рисунку (рис. 1).

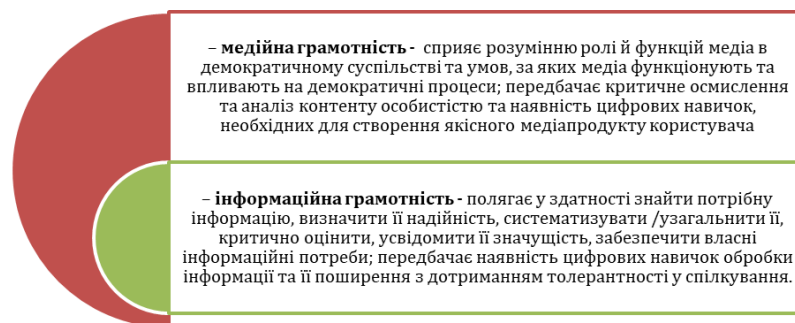

Рис. 1. Характеристика інфомедійної грамотності

Джерело: авторська розробка.

З огляду на інформаційні виклики, які постали перед українським суспільством в інфо-просторі, ми бачимо важливим формувати інфо-медійну грамотність української молоді. За проектом “Вивчай і розрізняй: інфомедійна грамотність” (Проект IREX «Вивчай та розрізняй: інфомедійна грамотність в освіті», n.d.) інфо-медійну грамотність розглядаємо як сукупність восьми компонентів (рис. 2).

Формування окремих із цих компонентів описано в (Гергуль, 2021). Методика інтеграції інфомедійної грамотності з різними шкільними предметами представлена в роботі (Іванов, 2022). Особливості мовної освіти та інфомедійної освіти описано у статті (Кучерук, 2020). В роботі (Друшляк та ін., 2022) автори розглядають типологію інтернет-ресурсів для розвитку інфомедійної грамотності молоді. В статтях (Ячменник, 2020; Semenog et al., 2020) представлено особливості формування у вчителів медіаосвітніх умінь та підготовки вчителів до формування таких вмінь в учнів. Публікації (Руденко та ін., 2023; Rudenko et al., 2022) торкаються питань формування навичок протистояти інформаційним впливам.

Рис. 2. Компоненти інфо-медійної грамотності

Джерело: авторська розробка.

Водночас, аналіз українських наукових джерел засвідчив, що недостатньо уваги надається формуванню інфо-медійної грамотності молоді у позанавчальній діяльності, однією із сучасних форм якої є медіатурнір. Тому **метою** дослідження є обґрунтування позитивного впливу медіатурніру на рівень інфо-медійної грамотності учнів.

МАТЕРІАЛИ І МЕТОДИ

Для підтвердження ефективності Медіатурніру ми ініціювали два опитування (на початку турніру та після його проведення). Учасники турніру відповідали на такі запитання.

1. Чи перевірили б ви інформацію, якщо дізналися з інтернет-сайту про перенесення святкування з 1 вересня на 31 серпня?
2. Чи перевіряєте ви інформацію, отриману із соціальних мереж та медіа?
3. Чи вважаєте ви, що бот - це людина, яка поводить себе деструктивно в інтернеті (ображає, принижує тощо)?
4. Чи правильною є позиція "Я майже ніколи не змінюю паролі доступу до своїх акаунтів у соцмережах"?
5. Чи проходите ви жартівливі тести в інтернеті (наприклад, який я герой мультфільму)?
6. Чи правильно вважати, що алгоритм новинної стрічки підлаштовується під споживача, а тому це маніпуляція?
7. Чи правильно вважати: якщо у людини багато підписників, то вона знається на тих питаннях, про які розповідає, а тому їй можна вірити.

Кожна позитивна відповідь на запитання 1, 2, 6 та негативна відповідь на запитання 3, 4, 5, 7 оцінювалася в 1 бал. З множини відповідей довільно обрано 15 результатів, які статистично опрацьовані за критерієм знаків. Будувалися гіпотези H_0 (медіатурнір не впливає на розвиток інфомедійної грамотності учнів) і H_a (медіатурнір впливає на розвиток інфомедійної грамотності учнів).

Загальна кількість учнів – 50 (5 команд, 10 учнів у кожній команді).

РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕННЯ

Медіатурнір та особливості його організації

Однією із інноваційних технологій формування інфо-медійної грамотності в умовах позанавчальної діяльності є медіатурнір. Турнір — це командне змагання, у якому пріоритетним є не особистісний, а колективний метод розв'язання завдань (Гребенюк & Зарицький, 2010). Медіатурнір — командне змагання, яке вимагає, крім демонстрації достатнього рівня знань та вмінь його учасників вирішувати поставлені завдання (кейси), ще й творчого підходу до створення, презентації, поширення власних медійних продуктів за допомогою цифрових інструментів.

Ми організували і провели Всеукраїнський турнір із медіаграмотності шкільних команд прикордонних регіонів (далі – Медіатурнір) (<https://sites.google.com/view/uk-tournament-media-literacy>). Опишемо особливості його проведення.

У Медіатурнірі можуть брати участь команди, що складаються з 10-12 учнів 6-10 класів. Склад команди не може змінюватися протягом турніру. Команду очолює капітан, який є її офіційним представником. Команду супроводжує шкільний координатор (учитель, представник адміністрації та ментор Медіатурніру).

Медіатурнір відбувається у кілька етапів.

I етап – відбір команд. Команди подають заявки та мотиваційні листи. Відбувається вхідний моніторинг із відбірковим блоком анкет, за результатами яких визначаються учасники другого етапу. В другий тур проходить 5 команд.

II етап – навчання, що поєднує 4 тренінги, 4 дискусійні зустрічі учасників для вирішення турнірних задач. Команди обов'язково готують творчу презентацію команди.

III етап – фінальний. Він включає представлення командних творчих медіарозробок.

Загалом турнір передбачає участь команд, кожна з яких по черговою відіграє одну із трьох ролей – “доповідач”, “опонент”, “рецензент”. Для проведення Медіатурніру ми додали ролі “автор кейсу” і “спостерігач”, оскільки для розвитку інфо-медійної грамотності є важливими вміння створювати медіатекст та вміння працювати з отриманою інформацією.

Кожна із ролей передбачає групову підготовку методом brain storm:

- 1) команда “автор” створює кейс за тематикою попередньо вивченого матеріалу;
- 2) команда «доповідач» надає аргументований виклад позиції команди з приводу кейс-завдання (кейс від команди “автор”);
- 3) команда «опонент» надає аргументований виклад контрпозиції, аналізує недоліки виступу команди «доповідач»;
- 4) команда «рецензент» надає експрес-аналіз позицій доповідача й опонента, визначає переваги і недоліки висловлених ними тез, узагальнює результати відстоювання певних позицій;
- 5) команда «спостерігач» підсумовує отриману інформацію та надає попередню оцінку усім командам.

Формується турнірна таблиця. Під час змагань команди працюють самостійно у супроводі учителя-координатора та ментора Турніру. До змагань встановлюється регламент. Якщо Команда не знайшла відповідь, неправильно вирішила задачу або відмовляється виступити, то команда втрачає бал.

Переможцем Турніру є команда, яка набрала найбільшу кількість балів.

Базою проведення Всеукраїнського медіатурніру для старшокласників стала Лабораторія інфомедійної грамотності Сумського державного педагогічного університету імені А.С. Макаренка. В Медіатурнірі брали участь учні 9-11 класів закладів освіти Сумської, Харківської, Запорізької, Хмельницької, Черкаської областей.

Разом 63 учасники (учні, вчителі, тьютори).

На першому турі команди писали мотиваційний лист та проходили вступне опитування.

Другий тур реалізовано у вигляді чотирьох навчальних тренінгів.

Баркемп «Онлайн-інструменти» (захист особистих даних, засвоєння принципів медіабезпеки в соціальних мережах, усвідомлення цифрового сліду та його наслідків). Баркемп пропонував визначити: що відноситься до «персональних» і «неперсональних» даних і чому. Відбувалося знайомство з комп'ютерними програмами верифікації зображень та відео, пропонувалися інтерактивні розвивальні онлайн-ігри, що розміщені на сайті Школи відповідального батьківства «Медіапазли» (<https://sites.google.com/view/sspu-mediapazzl>) («Топ-5 книг Вашої родини», «Топ-5 корисних Інтернет-ресурсів», вебквест).

Майстерня “Інструменти медіаграмотності під час вивчення літературних творів” (фактчекінг, аналіз медіатекстів та їх критична оцінка, ціннісний аналіз текстів тощо). Захід базувався на інтеграції інфомедійної грамотності у шкільний предмет – українська література. Команди побували на віртуальній екскурсії у музеї-садибі українського письменника Івана Котляревського у Полтаві, визначали фейки і правдиві повідомлення на прикладах фактів із української народної творчості. Командам пропонувалося провести мінідослідження псевдонімів українських митців (Леся Українка, Панас Мирний, Остап Вишня, Марко Вовчок, Олександр Олесь).

Воркшоп “Формування навичок оцінки та інтерпретації медійної інформації” (розпізнавання маніпуляцій на прикладах історичних текстів). Учні працювали з фото- та відеоматеріалами, архівними записами, Google-картами. Вони аналізували зображення та історичні документи, визначали їх правдивість. Також учасники подорожували віртуальним Середньовіччям, ознайомилися із 3D-реконструкціями середньовічного міста і мали змогу віртуально завітати до сучасних міст Європи, які виникли в період Середньовіччя.

Тренінг “Мовна медіамайстерня» (робота зі словниками як вміння працювати з інформацією, вміння етично-толерантного спілкування). Учасники турніру розмірковували, чому треба послуговуватися словниками, критично сприймати інформацію, а у процесі читання повідомлень звертати увагу на їх заголовки та джерела. Особливо зверталася увага команд на “емоційність” новинного контенту.

Також другий тур передбачав 4 чекпоінти-змагання з вирішення кейсів за тематикою “Безпечний медіасерфінг”, “Міжобласна літературна медіаподорож”, “Історичний антифейкквест”, “Споживання якісної інформації через навички її створення”. Учасники турніру презентували авторські завдання, що стосувалися визначення фейків, виявлення ботів, спростування неправдивої інформації.

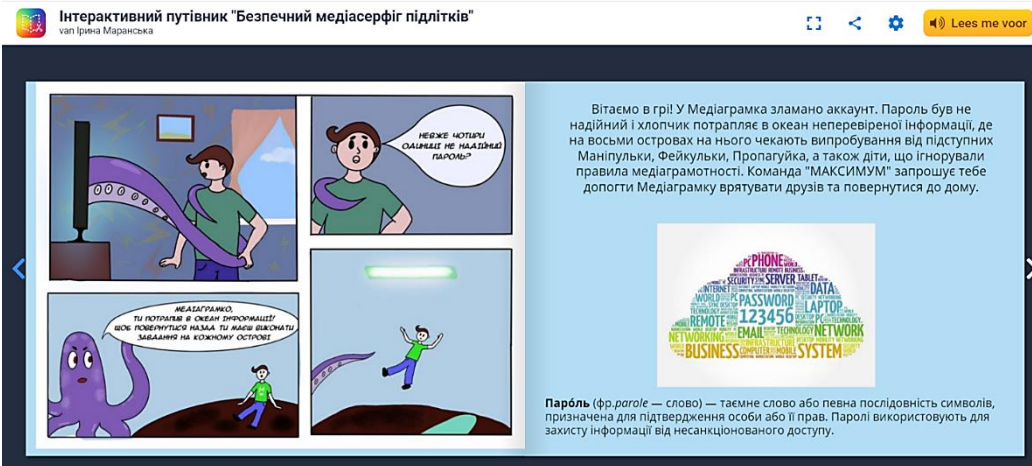
У фіналі медіатурніру команди презентували власні медіарозробки (рис. 3) – відео-презентації та електронні газети з розвитку критичного мислення та інфо-медійних навичок (навички толерантного мережевого спілкування, виявлення фейкових матеріалів, безпечного перебування в Інтернеті, створення якісних медійних текстів тощо).

А) Перша сторінка газети

Б) Зустріч коменд на Медіатурнірі

В) Інтерактивний путівник «Безпечний медіасерфінг підлітків»

Рис. 3. Приклади медіарозробок

Джерело: авторська розробка.

Аналіз результатів проведення турніру

Результати опитувань подані у таблиці (табл.1).

Таблиця 1. Результати опитувань

Шифр респондента	Перше опитування	Друге опитування	Різниця
1	3	4	1
2	4	3	-1
3	2	5	3
4	2	5	3
5	4	3	-1
6	4	5	1
7	4	6	2
8	4	6	2
9	3	3	0
10	3	3	0
11	2	3	1
12	3	5	2
13	3	5	2
14	5	4	-1
15	3	3	0

Джерело: авторська розробка

Після підрахунків ми зафіксували зміни в результатах у 12 респондентів. Позитивні зміни – у 10 респондентів. Емпіричне значення статистики $T=10$ і для рівня значущості 0,05 межі прийняття нульової гіпотези такі [3;9]. За правилом прийняття гіпотези дані свідчать на користь альтернативної гіпотези. Оскільки емпіричне значення статистики вийшло за межі критичного інтервалу праворуч, то є підстави вважати такий вплив позитивним.

ОБГОВОРЕННЯ

Для нашого проєкту стали важливими підходи Дітера Баакке до медійної освіти молоді (Вааске, 2007). Він розглядає чотири аспекти її формування.

1. *Критика ЗМІ.* Набуття компетентності критично ставитися до змісту інформації, одночасно застосовуючи аналітичний підхід до соціальних процесів. Рефлексивне співвіднесення ідей проаналізованого тексту з раніше набутим досвідом, особистісним світовідчуттям. Етичне поширення отриманої інформації, соціальна відповідальність за поширений контент.

2. *Медіа-навчання.* Набуття знань про будову медіасистеми, особливості роботи засобів масової інформації. Знання про інформаційне (знання про процеси і структури, наприклад, як працюють журналісти) та інструментально-кваліфікаційне (знання про роботу або технічну обробку) навчання.

3. *Використання ЗМІ.* Для того, щоб поширювати інформацію із різних видів медіа, необхідно засвоїти основи їх діяльності в інтерактивному режимі.

4. *Розробка медіапродукту.* Важливим є вміння створити якісний медіа продукт, використовуючи інноваційний та творчий підхід, змінюючи і розвиваючи систему засобів масової інформації.

Як колективна форма роботи, медіатурнір розвиває у старшокласників такі soft skills як критичне та аналітичне мислення, лідерство, робота в команді, тайм-менеджмент, вміння формувати та відстоювати свою думку, при цьому зберігаючи атмосферу взаємопідтримки та співпраці, необхідність швидко мислити в процесі гри, захищаючи результати власних розробок та коментувати відповіді суперника на основі аналізу, застосовуючи аргументи та асертивну комунікацію..

ВИСНОВКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШОГО ДОСЛІДЖЕННЯ

Проведення медіатурніру показало, що він позитивно впливає на розвиток інфомедійної грамотності молоді, яку характеризують медіаграмотність, критичне мислення, соціальна толерантність, факт-чекінг, інформаційна грамотність, цифрова безпека, візуальна грамотність, креативність. За допомогою дискусійних методів навчання та допоміжних віртуальних засобів формуються вміння аналізувати медіатексти, а робота з фото- та відеоматеріалами, архівними записами, Google-картами та історичними документами сприяє розвитку критичного мислення та навичок критичної оцінки. Водночас за підсумками Медіатурніру виявлено, що в українських школах відсутня цілеспрямована політика формування інфомедійної грамотності учнів. Проте більшість учнів усвідомлюють важливість набуття навичок критичного мислення, перевірки достовірності інформації, протидії кібер-булінгу та створення й захисту власного інфо-простору в соціальних мережах.

Перспективу подальших наукових розвідок бачимо у пошуку і класифікації інших форм позакласної роботи з формування інфо-медійної грамотності у учнів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. *Всеукраїнський турнір із медіаграмотності шкільних команд прикордонних регіонів.* URL: <https://sites.google.com/view/uk-tournament-media-literacy>.
2. Гергуль, С.М. (2021). *Порадник з інфомедійної грамотності для учнів та вчителів сучасних закладів освіти*: Практикум. Чернівці: Десна Поліграф.
3. Гребенюк, Ю. В., Зарицький, О. М. (2010). *Турнір як гра*. Х.: Вид. група «Основа».
4. Друшляк, М. Г., Семенов, О. М., Грона, Н. В., Пономаренко, Н. П., & Семеніхіна, О. В. (2022). Типологія інтернет-ресурсів для розвитку інфомедійної грамотності молоді. *Інформаційні технології і засоби навчання*, 88(2), 1-22. <https://doi.org/10.33407/itlt.v88i2.4786>.
5. Іванов, В. Ф. (ed., 2022). *Методика інтеграції в проєкті «Вивчай та розрізняй: інфо-медійна грамотність»*: збірник матеріалів. Київ: Академія української преси, IREX, Центр вільної преси.
6. Кучерук, О. (2020). Інтегрування інфомедійної грамотності в простір мовної освіти. *Українська мова і література в школі*, 3, 9-12.
7. *Проект IREX «Вивчай та розрізняй: інфомедійна грамотність в освіті»*. URL: <https://www.aup.com.ua/onlayn-prezentaciya-mediagramotnis/>.
8. Руденко, Ю. О., Друшляк, М. Г., Шамоля, В. Г., Острога, М. М., & Семеніхіна, О. В. (2023). Розвиток здатності студентської молоді протистояти інформаційним впливам. *Інформаційні технології і засоби навчання*. 94(2), 54–71. <https://doi.org/10.33407/itlt.v94i2.5162>.
9. Школа відповідального батьківства «Медіапазли». URL: <https://sites.google.com/view/sspu-mediapazzl>.
10. Ячменник, М.М. (2020). Підготовка майбутнього вчителя української мови і літератури: інтеграція проєкту IREX «Вивчай та розрізняй: інфо-медійна грамотність». *Фізико-математична освіта*, 3(25), 2, 113-118.
11. Вааске, D. (2007). *Medienpädagogik* (Nachdr.). Max Niemeyer Verlag, 97–98.
12. MediaSapiens (2016). Концепція впровадження медіаосвіти в Україні (нова редакція). *ms.detector.media*. URL: <https://ms.detector.media/mediaosvita/post/16501/2016-04-27-kontseptsiya-vprovadzheniya-mediaosviti-v-ukraini-nova-redaktsiya/>.
13. Rudenko, Yu., Drushlyak, M., Naboka, O., Proshkin, V., & Semenikhina, O. (2022). Special Course On Information Hygiene As A Tool For Developing Youth's Ability To Resist Informational Influences. *E-learning in the Transformation of Education in Digital Society Scientific Editor Eugenia Smyrnova-Trybulska "E-learning"*, 14, Katowice–Cieszyn, 268–287. <https://doi.org/10.34916/el.2022.14.20>.
14. Semenov, O., Semenikhina, O., Oleshko, P., Prima, R., Varava, O., & Pykaliuk, R. (2020). Formation of Media Educational Skills of a Future Teacher in the Professional Training. *Revista Românească pentru Educație Multidimensională*. 12(3), 219-245.
15. UNESCO (n.d.). Media and Information Literacy. URL: <https://www.unesco.org/en/media-information-literacy>.

REFERENCES (TRANSLATED AND TRANSLITERATED)

1. *Vseukrainskyi turnir iz mediahramotnosti shkilnykh komand prykordonnnykh rehioniv [All-Ukrainian media literacy tournament of school teams from border regions]*. URL: <https://sites.google.com/view/uk-tournament-media-literacy>. (in Ukrainian).

2. Herhul, S.M. (2021). *Poradnyk z infomediinoi hramotnosti dlia uchniv ta vchyteliv suchasnykh zakladiv osvity [Infomedia literacy advisor for students and teachers of modern educational institutions]*. Chernihiv: Desna Polihraf. (in Ukrainian).
3. Hrebeniuk, Yu. V., Zarytskyi, O. M. (2010). *Turnir yak hra [The tournament is like a game]*. Kh.: Vyd. hrupa «Osnova». (in Ukrainian).
4. Drushlyak, M. G., Semenog, O. M., Hrona, N. V., Ponomarenko, N. P., & Semenikhina, O. V. (2022). Typology of internet resources for the development of youth's infomedia literacy. *Information Technologies and Learning Tools*, 88(2), 1-22. <https://doi.org/10.33407/itlt.v88i2.4786>. (in Ukrainian).
5. Ivanov, V. F. (ed., 2022). *Metodyka intehtratsii v proiekti «Vyvchai ta rozrizniai: info-mediina hramotnist» [Methodology of integration in the project "Study and distinguish: info-media literacy"]*. Kyiv: Akademiia ukrainskoi presy, IREX, Tsentr vilnoi presy.
6. Kucheruk, O. (2020). Intehruvannia infomediinoi hramotnosti v prostir movnoi osvity [Integration of infomedia literacy in the space of language education]. *Ukrainska mova i literatura v shkoli – Ukrainian language and literature at school*, 3, 9-12. (in Ukrainian).
7. *Proiekt IREX «Vyvchai ta rozrizniai: infomediina hramotnist v osviti» [IREX project "Study and distinguish: information media literacy in education"]*. URL: <https://www.aup.com.ua/onlayn-prezentaciya-mediagramotnis/>. (in Ukrainian).
8. Rudenko, Yu. O., Drushliak, M. H., Shamonia, V. H., Ostroha, M. M., & Semenikhina, O. V. (2023). Rozvytok zdatnosti studentskoi molodi protystoiaty informatsiinym vplyvam. Informatsiini tekhnolohii i zasoby navchannia. 94(2), 54–71. <https://doi.org/10.33407/itlt.v94i2.5162>. (in Ukrainian).
9. Shkola vidpovidalnoho batkivstva «Mediapazly». URL: <https://sites.google.com/view/sspu-mediapazly>. (in Ukrainian).
10. Yachmennyk, M.M. (2020). Pidhotovka maibutnoho vchytelia ukrainskoi movy i literatury: intehtratsiia proiektu IREX «Vyvchai ta rozrizniai: info-mediina hramotnist» [Training a future teacher of Ukrainian language and literature: integration of the IREX project "Study and distinguish: info-media literacy"]. *Fizyko-matematychna osvita – Physical and mathematical education*, 3(25), 2, 113-118. (in Ukrainian).
11. Baacke, D. (2007). *Medienpädagogik (Nachdr.)*. Max Niemeyer Verlag, 97–98.
12. MediaSapiens (2016). Концепція впровадження медіаосвіти в Україні (нова редакція). *ms.detector.media*. URL: <https://ms.detector.media/mediaosvita/post/16501/2016-04-27-kontseptsiya-vprovadzhennya-mediaosviti-v-ukraini-nova-redaktsiya/>.
13. Rudenko, Yu., Drushlyak, M., Naboka, O., Proshkin, V., & Semenikhina, O. (2022). Special Course On Information Hygiene As A Tool For Developing Youth's Ability To Resist Informational Influences. *E-learning in the Transformation of Education in Digital Society Scientific Editor Eugenia Smyrnova-Trybulska "E-learning"*, 14, Katowice–Cieszyn, 268–287. <https://doi.org/10.34916/el.2022.14.20>.
14. Semenog, O., Semenikhina, O., Oleshko, P., Prima, R., Varava, O., & Pykaliuk, R. (2020). Formation of Media Educational Skills of a Future Teacher in the Professional Training. *Revista Românească pentru Educație Multidimensională*. 12(3), 219-245.
15. UNESCO (n.d.). *Media and Information Literacy*. URL: <https://www.unesco.org/en/media-information-literacy>.

Матеріал надійшов до редакції 25.12.2023р.

